

Lärarhandledning

Sida i presentationen

Text att läsa till

1

2

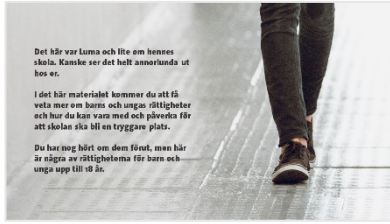
3

4

5

[Läs högt för klassen. Gå vidare till nästa sida för att se exempel på barns rättigheter.]

6

[Läs högt för klassen.]

Alla barn är lika mycket värda och ingen får behandlas sämre.

[klick] Du har rätt att bli behandlad på ett bra sätt både verbalt, fysiskt och psykiskt.

[klick] Du har rätt till utveckling. Du har rätt att lära dig saker både i och utanför skolan oavsett vilka behov du har.

[klick] Du har rätt att lära dig om dina rättigheter och hur du respekterar andra barn och vuxna.

[klick] Du har rätt att säga vad du tycker och vuxna ska lyssna på dig.

[klick] När vuxna bestämmer saker ska de tänka på vad som blir bäst för dig.

[klick] Du har rätt till vuxna som tar hand om dig.

[klick] Du har rätt till ett privatliv.

[klick] Du har rätt till fritid och vila.

[klick] Du har rätt att känna dig trygg och må bra.

7

[Läs scenariot högt för klassen.]

8

[Läs högt för klassen.]

[klick] Tycker du att det som händer Aron är kränkande?

[klick] Hur tror du att Aron upplever detta?

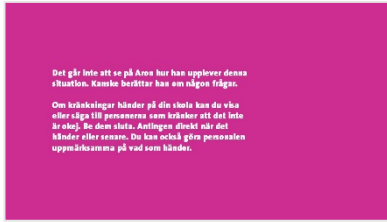
[klick] Varför gör inte klasskamraterna något, tror du?

[klick] Varför gör inte lärarna något, tror du?

[klick] Vad skulle du ha gjort?

[Be eleverna diskutera i par eller grupp. Visa sedan återkopplingen.]

9

[Läs återkopplingen högt för klassen.]

10

[Läs högt för klassen.]

Kränkningar är när någon retar, hotar, förlöjligar eller slår någon på grund av att den personen klär sig, betar sig eller ser ut på ett visst sätt. Många kränkningar består också av våld – antingen fysiskt eller psykiskt, och är straffbart och skadligt för den som utsätts. Varje enskild kränkning är fel. Sker kränkningarna flera gånger är det mobbning.

Kränkningar och mobbning kan ske både på nätet och i verkligheten. Det kan vara:

[klick] viskningar

[klick] skratt

[klick] blickar

[klick] uteslutning

[klick] elaka ord

[klick] sexuella anspelningar eller förslag

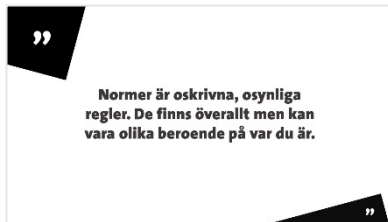
[klick] ryktesspridning.

[Be eleverna läsa avsnitten
"Diskrimineringsgrunder" och "Andra
begrepp" i elevhäftet på sida 3.]

11

12

[Läs högt för klassen.]

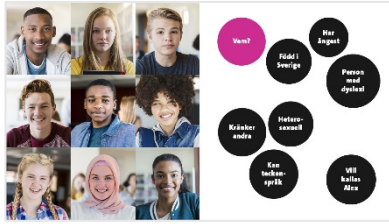
Orsaken till kränkningar och mobbning är ofta de normer som påverkar oss. Normer brukar beskrivas som oskrivna, osynliga regler. De finns överallt men ser olika ut i olika sammanhang.

Oftast är de positiva, som att vänta på sin tur, komma i tid och att säga hej.

Men ibland kan de vara begränsande som till exempel förväntningar på hur tjejer och killar ska bete sig eller se ut. Eller förväntningar på att ha "rätt" kläder eller "rätt" mobil.

Normerna blir synliga först när de bryts. När någon tränger sig i en kö eller i vissa sammanhang när en kille sminkar sig.

13

[Läs påståenden för klassen och låt dem prata i par eller grupp.]

Vem eller vilka av dessa skulle kunna vara:

[klick] en person med dyslexi?

[klick] en person som har ångest?

[klick] en person som är född i Sverige?

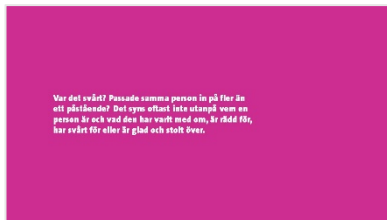
[klick] en person som är heterosexuell?

[klick] en person som kan teckenspråk?

[klick] en person som vill bli kallad Alex?

[klick] en person som kränker andra?

14

[Läs återkopplingen högt för klassen.]

15

[Läs högt för klassen.]

Normer ser olika ut i olika grupper och olika sammanhang. Fundera på vilka normer och förväntningar som finns i din skola? Finns det bra och dåliga normer kring till exempel:

[klick] hur min kropp förväntas se ut och fungera,

[klick] vilka aktiviteter jag förväntas gilla,

[klick] vilka kläder och prylar jag förväntas ha,

[klick] vilken inställning jag förväntas ha till skolan,

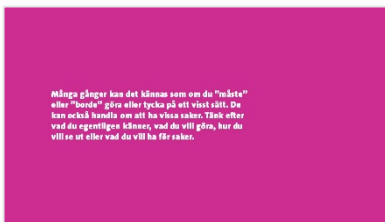
[klick] hur jag förväntas bete mig,

[klick] vilka personer jag förväntas bli attraherad av,

[klick] eller vilka mål jag förväntas uppnå.

[Låt eleverna tänka tyst en stund innan de diskuterar i par eller grupp. Ge sedan återkopplingen.]

16

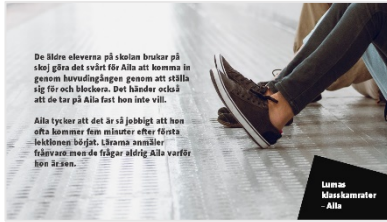

[Läs återkopplingen högt för klassen.]

17

18

[Läs scenariot högt för klassen.]

19

[Läs högt för klassen.]

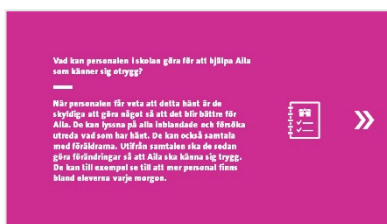
[klick] Vad kan personalen i skolan göra för att hjälpa Aila som känner sig otrygg?

[klick] Vad kan personalen i skolan göra för att undvika att liknande situationer uppstår igen?

[klick] Vad kan personalen i skolan göra för att alla ska må bra och känna sig trygga?

[Låt eleverna diskutera med varandra. Låt dem välja ordning på frågorna.]

20

[Läs återkopplingen högt för klassen.]

21

[Läs återkopplingen högt för klassen.]

22

[Läs återkopplingen högt för klassen.]

23

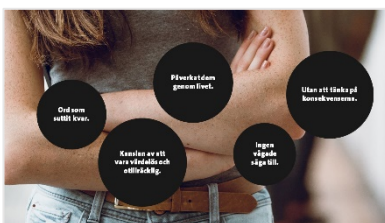

[Läs högt för klassen.]

Skollagen och diskrimineringslagen förbjuder diskriminering och kränkningar i skolan.

Likarättsarbete handlar om att skapa en trygg skola fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. I likarättsarbetet ska personal och elever arbeta tillsammans.

24

[Läs högt för klassen.]

Kanske har du hört ungdomar och vuxna som berättat att den mobbing de blev utsatta för i skolan har **[klick]** påverkat dem genom livet. Blåmärken och skrapsår som kanske bleknat, men **[klick]** ord som suttit kvar tillsammans med **[klick]** känslan av att vara värdelös och otillräcklig. Personer som undrar varför just de blev

utsatta och varför **[klick]** ingen vågade säga till.

Eller så kanske du har hört personer som berättar att de utsatte andra **[klick]** utan att tänka på konsekvenserna.

25

[Läs högt för klassen.]

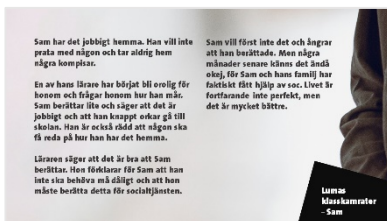
[klick] Om du har en åsikt om något eller vill ändra på något på din skola, upplever du att du har möjlighet att framföra det? Exempelvis genom elevråd, utvecklingsamtal, diskussioner eller enkäter.

[klick] Har du någon ur personalen på din skola som du känner förtroende för och kan prata med? Det kan vara en mentor, en kurator eller någon annan.

[klick] Känner du till vilka rutiner din skola har för att skapa trygghet, förebygga kränkningar och vad de gör när kränkningar har skett?

[Låt eleverna läsa tyst och fundera, sedan eventuellt prata i par eller grupp.]

26

[Läs scenariot högt för klassen.]

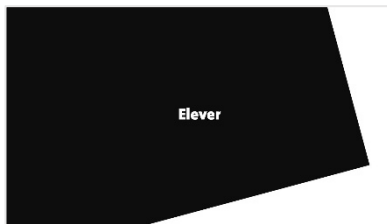
27

[Läs högt för klassen.]

Om personalen i skolan är oroliga för ett barn ska de berätta det för socialtjänsten. På socialtjänsten jobbar det personer som kan hjälpa barn och deras familjer. Att få hjälp är en av barns och ungas rättigheter. Så även om det känns svårt, så är det bra att du berättar om du mår dåligt. Får du inte hjälp från en person i personalen så ska du gå till en annan. För en del kan det vara lättare att skriva till någon ur personalen om det som är jobbigt.

28

[Läs högt för klassen.]

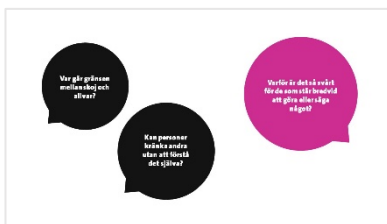
[klick] Kan personer kränka andra utan att förstå det själva?

[klick] Var går gränsen mellan skoj och allvar?

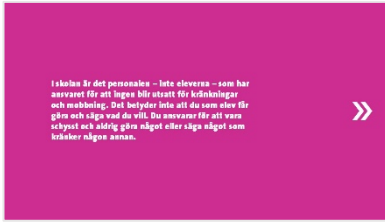
[klick] Varför är det så svårt för de som står bredvid att göra eller säga något?

[Låt eleverna läsa tyst och fundera, sedan eventuellt prata i par eller grupp.]

29

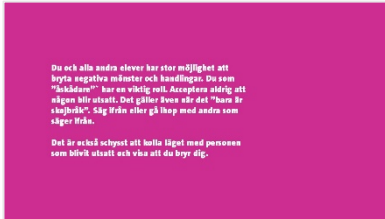

30

[Läs återkopplingen högt för klassen.]

31

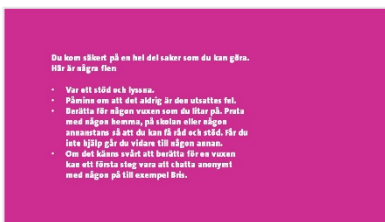
[Läs återkopplingen högt för klassen.]

32

[Be eleverna skriva ner sina tankar om vad de kan göra när de tror att någon behöver hjälp, har blivit utsatt eller mår dåligt i elevhäftet under rubriken "Hur kan jag hjälpa någon?" på sida 15. Välj sedan om de får möjlighet att berätta vad de skrivit eller om återkopplingen på nästa sida ges direkt.]

33

[Läs återkopplingen högt för klassen.]

34

[Läs högt för klassen.]

”Det folk inte vågade säga i skolan skrev de i stället på nätet. Nätmobbningen gjorde att det hemska även kom hem till mig där jag borde vara trygg. Mobbningen var med mig var jag än var och jag tror att det gjorde det tio gånger värre och påverkade mitt mående ännu mer.”

F.d. elev

35

[Läs högt för klassen.]

Nu kommer några påståenden om nätet. Håller du med?

[Påståenden kring nätet klickas fram. Eleverna diskuterar två och två. Sedan lyfts frågorna i helgrupp. Detta kan även göras som en värderingsövning där eleverna byter plats om de håller med, eller sitter kvar om de inte håller med.]

[klick] Det är viktigt att svara snabbt på ett meddelande.

36

Det är roligare att träffa vänner på riktigt än på nätet.

37

Det är lättare att skriva snälla saker än att säga dem.

38

Det är lätt att tappa bort tiden när jag håller på med telefonen.

39

Det är okej att lägga ut vilka bilder jag vill på mig själv i sociala medier.

40

Det är viktigt att göra om bilder med filter eller att redigera dem på annat sätt.

41

Det är bra att vara försiktig på nätet, även med att skicka bilder i chattar med mina vänner.

42

Det är lätt att bli avundsjuk på andra.

43

Det är viktigt att inte sprida klipp eller bilder som är taskiga mot någon, även om man inte känner dem.

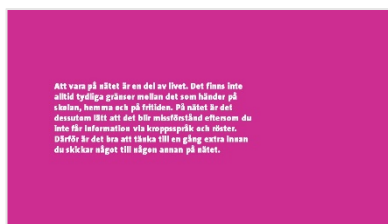
44

Det är bättre att säga viktiga saker direkt istället för i sociala medier.

[Efter detta påståendet kommer det en återkoppling.]

45

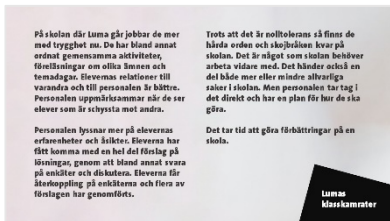

[Läs återkopplingen högt för klassen.]

46

47

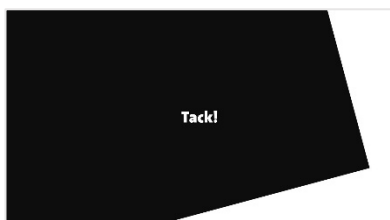
[Läs scenariot högt för klassen.]

48

[Be eleverna skriva ner vad de kan göra för att skolan ska vara en bra plats för alla i elevhäftet under rubriken "Mina förslag" på sida 16. Låt dem sedan berätta för varandra, i par eller grupp, vad de kan göra. Anteckna det som sägs. Detta material kan ni sedan arbeta vidare utifrån.]

49

[Berätta att det finns boktips i häftet och länkar till hemsidor dit eleverna kan höra av sig eller läsa mer.]